

Tjänsteskrivelse

Datum

2025-12-03

Vår referens

Maria Persson

Förvaltningsjurist

maria.c.persson@malmo.se

Motion Anfal Mahdi (V) och Nina Jakku (V) om en etisk upphandling i Malmö **STK-2025-696**

Sammanfattning

En motion har inkommit från Anfal Mahdi (V) och Nina Jakku (V) om att kommunfullmäktige ska ge kommunstyrelsen i uppdrag att utforma och implementera en etisk offentlig upphandlingspolicy som exkluderar företag involverade i allvarliga brott mot mänskliga rättigheter och internationell rätt från Malmö stads upphandlingar samt ge kommunstyrelsen i uppdrag att utforma och implementera en etisk inköbspolicy som förhindrar produktinköp från företag involverade i allvarliga brott mot mänskliga rättigheter och internationell rätt.

Stadskontoret anser sammanfattningsvis att upphandlingslagstiftningen inte ger Malmö stad möjlighet att utesluta en leverantör utifrån de grunder motionärerna lyfter, eftersom dessa brott inte anges som möjliga grunder för uteslutning i lagstiftningen. Malmö stad kan inte heller utesluta en leverantör på utrikespolitiska grunder utan att det är sanktionerat av EU eller staten. Inom de ramar som lagstiftningen medger främjar dock Malmö stad mänskliga rättigheter genom exempelvis krav på hållbara leveranskedjor, krav på att leverantörer ska ha ett systematiskt arbetssätt för att främja mänskliga rättigheter samt avtalsvillkor för att motverka kränkningar av mänskliga rättigheter i leverantörens verksamhet och i dess leverantörskedjor.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. Kommunfullmäktige avslår motionen från Anfal Mahdi (V) och Nina Jakku (V) om en etisk upphandling i Malmö.

Beslutsunderlag

- Motion Anfal Mahdi (V) och Nina Jakku (V) om en etisk upphandling i Malmö
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 251215 Motion Anfal Mahdi (V) och Nina Jakku (V) om en etisk upphandling i Malmö

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2025-12-15

Kommunstyrelsen 2026-01-07

Kommunfullmäktige 2026-01-22

Beslutet skickas till

Anfal Mahdi (V)

Nina Jakku (V)

Stadskontorets handläggare

Ärendet

Anfal Mahdi (V) och Nina Jakku (V) föreslår i en motion att kommunfullmäktige ska ge kommunstyrelsen i uppdrag att utforma och implementera en etisk offentlig upphandlingspolicy som exkluderar företag involverade i allvarliga brott mot mänskliga rättigheter och internationell rätt från Malmö stads upphandlingar samt ge kommunstyrelsen i uppdrag att utforma och implementera en etisk inköbspolicy som förhindrar produktinköp från företag involverade i allvarliga brott mot mänskliga rättigheter och internationell rätt.

Motionärerna anför att Malmö stad har ett ansvar att säkerställa att offentliga medel inte används för att gynna företag inblandade i allvarliga brott mot mänskliga rättigheter eller internationell humanitär rätt. FN har vägledande principer och EU har regelverk som ger kommuner rätt att utesluta företag som gjort sig skyldiga till grov yrkesmässig försummelse eller brott mot mänskliga rättigheter.

Motionärerna anför vidare att det finns rapporter från FN och Amnesty International som visar hur en del företag drar ekonomisk nytta av väpnade konflikter och systematiska brott mot mänskliga rättigheter. Malmö stad måste därför implementera en tydlig policy för etisk upphandling och säkerställa att företag involverade i sådana brott inte får ta del av Malmö stads upphandlingar. En sådan policy bör även säkerställa att Malmö stad inte handlar med företag inblandade i krigsförbrytelser, brott mot mänskliga rättigheter eller andra grova överträdelser av internationell rätt.

Enligt motionärerna finns det internationella databaser och rapporter som stadens tjänstepersoner kan använda sig av för att granska företag för att kunna fastställa att de följer Malmö stads etiska riktlinjer, exempelvis har FN en databas över företag verksamma i olagliga bosättningar. Motionärerna anser att kommunens upphandlingsprocesser ska präglas av transparens och följa EU:s regelverk för socialt ansvarsfull offentlig upphandling.

Motionen har beretts av upphandlingsenheten på stadskontoret.

Bakgrund

Nedan redovisas relevant lagstiftning i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU) och i kommunallagen (2017:725), praxis avseende den kommunala kompetensen, FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter, ILO:s kärnkonventioner, OECD:s riktlinjer för multinationella företag om ansvarsfullt företagande och OECD:s vägledning om tillbörlig aktsamhet för ansvarsfullt företagande samt Agenda 2030.

Lagen om offentlig upphandling

Nedan redovisas paragraferna 4 kap. 1-2 §§, 13 kap. 1, 1a, 3 och 3a §§, 14 kap. 1 § och 17 kap. 4 §.

4 kap. Allmänna bestämmelser

Principer för offentlig upphandling

4 kap. 1 §

Upphandlande myndigheter ska behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Upphandlingar ska vidare genomföras i enlighet med principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet.

4 kap. 2 §

En upphandling får inte utformas i syfte att undanta den från lagens tillämpningsområde och får inte heller utformas i syfte att begränsa konkurrensen så att vissa leverantörer gynnas eller missgynnas på ett otillbörligt sätt.

13 kap. Uteslutning av leverantörer

Brott

13 kap. 1 §

En upphandlande myndighet ska utesluta en leverantör från att delta i en upphandling, om myndigheten genom kontroll enligt 15 kap. eller på annat sätt får kännedom om att leverantören enligt en dom som fått laga kraft är dömd för brott som innefattar

1. deltagande i kriminell organisation
2. bestickning
3. bedrägeri som riktar sig mot Europeiska gemenskapernas finansiella intressen
4. penningtvätt eller finansiering av terrorism
5. terroristbrott och brott med anknytning till terroristverksamhet
6. människohandel

Är leverantören en juridisk person, ska leverantören uteslutas om en person som ingår i leverantörens förvaltnings-, lednings- eller kontrollorgan har dömts för brottet. Detsamma gäller om den som har dömts för brottet är behörig att företräda, fatta beslut om eller kontrollera leverantören.

13 kap. 1 a §

En upphandlande myndighet får inte låta en dom som meddelades för mer än fem år sedan ligga till grund för ett beslut om uteslutning av en leverantör enligt 1 §.

Missförhållanden i övrigt i fråga om en leverantörs verksamhet

13 kap. 3 §

En upphandlande myndighet får utesluta en leverantör från att delta i en upphandling, om följande förutsättningar föreligger

1. åsidosättande av tillämpliga miljö-, social, eller arbetsrättsliga skyldigheter
2. konkurs och liknande situationer
3. allvarligt fel i yrkesutövningen
4. överenskommelser med andra leverantörer för att snedvrیدا konkurrensen
5. allvarliga brister i fullgörandet av tidigare kontrakt
6. jäv
7. tidigare deltagande
8. oriktiga uppgifter och undanhållande av information
9. otillbörlig påverkan, otillbörliga fördelar och oaktsamt vilseledande

13 kap. 3 a §

En upphandlande myndighet får inte låta en händelse som inträffade för mer än tre år sedan ligga till grund för ett beslut om uteslutning av en leverantör enligt 3 §.

14 kap. Kvalificering

Kvalificeringskrav

14 kap. 1 §

En upphandlande myndighet får i upphandlingen ställa krav på att leverantörerna ska vara kvalificerade i vissa avseenden. Kraven får avse endast

1. behörighet att utöva yrkesverksamhet enligt 2 §,
2. ekonomisk och finansiell ställning enligt 3 och 4 §§, eller
3. teknisk och yrkesmässig kapacitet enligt 5 §.

De krav som myndigheten ställer ska vara lämpliga för att säkerställa att leverantören har den rättsliga och finansiella förmåga och den tekniska och yrkesmässiga kapacitet som krävs för att utföra det kontrakt som ska tilldelas. Alla krav ska ha anknytning till

det som ska anskaffas och stå i proportion till detta. Kraven kan uttryckas som minimikrav på förmåga.

17 kap. Fullgörande av kontrakt

Arbetsrättsliga villkor när arbetet inte utförs enligt svensk arbetsrätt

17 kap. 4 §

En upphandlande myndighet ska, om det är behövligt, kräva att leverantören ska fullgöra kontraktet enligt angivna villkor i enlighet med ILO:s kärnkonventioner, om arbetet utförs under sådana förhållanden att svensk arbetsrätt inte är tillämplig.

Myndigheten ska också kräva att leverantören ska säkerställa att dennes underleverantörer som direkt medverkar till att fullgöra kontraktet uppfyller de villkor som har ställts enligt första stycket.

Villkoren får avse att de bestämmelser som gäller där arbetet utförs ska följas.

Kommunallagen

2 kap. Kommunala angelägenheter

Allmänna befogenheter och lokaliseringsprincipen

2 kap. 1 §

Kommuner och regioner får själva ha hand om angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens eller regionens område eller deras medlemmar.

Uppgifter som andra ska ha hand om

2 kap. 2 §

Kommuner och regioner får inte ha hand om sådana angelägenheter som enbart staten, en annan kommun, en annan region eller någon annan ska ha hand om.

Praxis avseende den kommunala kompetensen

Enligt praxis får en kommun inte ägna sig åt rent statliga angelägenheter såsom försvars- eller utrikespolitik, se bland annat RÅ 1969 ref. 52 angående inköp av sydafrikanska varor, RÅ 1975 ref. 102 angående deltagande i solidaritetsaktion i amerikansk arbetsmarknadstvist vid köp av vindruvor och RÅ 1990 ref. 9 angående kommuns förklaring som kärnvapenfri zon.

Förvaltningsrätten i Göteborg prövade den 12 september 2024 mål nr 6956-24, där nämnden för inköp och upphandling i Göteborgs kommun bland annat beslutade att bojkotta varor från stater som bedriver illegal ockupation av andra stater, samt varor som är producerade av israeliska bosättningar på palestinsk mark. I de handlingar som låg till grund för beslutet angavs exempel på tre länder som anförts bedriva illegal

ockupation av andra stater. Förvaltningsrätten bedömde att beslutet i sin helhet fick anses utgöra en tydlig opinionsyttring på det utrikespolitiska området och konstaterade att opinionsyttringar inom det utrikespolitiska området normalt är angelägenheter som ankommer på staten och inte på kommuner. Beslutet föll därför utanför den kommunala kompetensen. Eftersom nämnden för inköp och upphandling genom beslutet hade överskridit sin befogenhet var beslutet inte lagenligt och rätten upphävde därför detsamma.

FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter

FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter antogs år 2011 och är det första internationella ramverket avseende hur såväl stater som företag bör arbeta för att motverka kränkningar av mänskliga rättigheter i leverantörskedjan. Av princip 6 i FN:s vägledande principer framgår att stater bör verka för att företag som de genomför affärstransaktioner med respekterar de mänskliga rättigheterna. Vidare anges att stater genomför olika typer av affärstransaktioner med företag, inte minst genom upphandling, och har därför unika möjligheter att främja dessa företags kunskap om och respekt för de mänskliga rättigheterna, inbegripet genom avtalsvillkoren, med vederbörlig hänsyn till staters relevanta åtaganden enligt nationell och internationell rätt.

ILO:s kärnkonventioner

ILO (International Labour Organization) är ett FN-organ med uppdrag att åstadkomma internationella regler på arbetsmarknaden för att förhindra att arbetare utnyttjas och exploateras. ILO fastställer globala normer för rättigheter i arbetslivet och ILO:s tio kärnkonventioner utgör en minimistandard för arbetsvillkor över hela världen och utgörs av följande principer.

- Nr 29 Förbud mot tvångs- och straffarbete
- Nr 87 Föreningsfrihet och skydd för organisationsrätten
- Nr 98 Rätten att organisera sig och förhandla kollektivt
- Nr 100 Lika lön för lika arbete, oavsett kön
- Nr 105 Avskaffande av tvångsarbete
- Nr 111 Diskriminering vid anställning och yrkesutövning
- Nr 138 Minimålder för arbete
- Nr 155 Arbetarskydd och arbetsmiljö
- Nr 182 Mot de värsta formerna av barnarbete
- Nr 187 Ett ramverk för att främja arbetsmiljö

OECD:s riktlinjer för multinationella företag om ansvarsfullt företagande och OECD:s vägledning om tillbörlig aktsamhet för ansvarsfullt företagande

OECD:s (Organisation for Economic Co-operation and Development) *riktlinjer för multinationella företag om ansvarsfullt företagande* är gemensamma rekommendationer från

regeringar till multinationella företag om hur företag kan bedriva ansvarsfullt företagande på ett hållbart och ansvarsfullt sätt avseende bland annat mänskliga rättigheter, miljö och arbetsrätt. Riktlinjerna utgör tillsammans med *FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter* globala standarder för hur företag kan arbeta med leverantörsansvar. Riktlinjerna använder begreppet ”due diligence”, tillbörlig aktsamhet, och knyter an till *OECD:s vägledning om tillbörlig aktsamhet för ansvarsfullt företagande*. OECD:s vägledning om tillbörlig aktsamhet är ett verktyg för att hjälpa företag att utveckla sitt arbete med ansvarsfullt företagande och processen bygger på en riskbaserad metod som ger praktiskt stöd med att identifiera, förhindra och begränsa negativ påverkan på mänskliga rättigheter i deras egen verksamhet men även i deras leverantörskedjor. Vägledningen är utformad för att hjälpa företag att integrera principerna för tillbörlig aktsamhet i sina processer.

Agenda 2030

Agenda 2030 som antogs av FN:s medlemsländer år 2015 är en universell agenda för hållbar utveckling. Agenda 2030 omfattar tre hållbarhetsdimensioner (social, ekonomisk och miljömässig) och innehåller 17 globala mål och 169 delmål. Malmö stad har antagit Agenda 2030 och gjort de globala målen till egna mål. Den sociala dimensionen handlar till stor del om välbefinnande, rättvisa, makt, rättigheter och individens behov. I de globala målen återfinns bland annat mål 8 som avser *anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt*. Mål 8 verkar för varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt samt full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.

Stadskontorets bedömning

Sammanfattning

Stadskontoret redogör nedan för sin bedömning av motionärernas förslag. Sammanfattningsvis kan sägas att inom de ramar som upphandlingslagstiftningen medger främjar Malmö stad mänskliga rättigheter genom våra upphandlingar och avtal. Det går dock inte att utesluta en leverantör på andra grunder än de som anges i LOU. Det finns inga bestämmelser i LOU som ger en upphandlande myndighet rätt att utesluta en leverantör, som gjort sig skyldig till krigsbrott, brott mot mänskliga rättigheter eller andra överträdelser av internationell rätt, från att delta i en upphandling. Det finns inte heller några antagna sanktioner från EU som ger upphandlande myndigheter sådan rätt. Varken FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter eller OECD:s riktlinjer för multinationella företag om ansvarsfullt företagande ger upphandlande myndigheter rätt att utesluta en leverantör från att delta i en offentlig upphandling.

Malmö stad främjar däremot mänskliga rättigheter genom våra upphandlingar och avtal. Detta görs genom att bland annat ställa krav på hållbara leveranskedjor och genom att ställa krav på att Malmö stads leverantörer har ett systematiskt arbetssätt för att främja

mänskliga rättigheter i sina leverantörskedjor. Malmö stad ställer även krav på att leverantören ska följa ”Malmö stads uppförandekod för leverantörer”. Att förhindra inköp utifrån utrikespolitiska ställningstaganden skulle innebära att Malmö stad överskrider sin kommunala kompetens i förhållande till staten och EU. För det fall EU eller svenska regeringen skulle besluta om sanktioner behöver dock Malmö stad följa dessa.

LOU och de grundläggande principerna

Vid genomförandet av en upphandling ska LOU, dess grundläggande principer (4 kap. 1 § LOU) samt bakomliggande EU-direktiv följas (Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU).

Det är viktigt att skilja på upphandlingsprocessens olika delar och vilka bestämmelser i LOU som gäller för de olika delarna. Uteslutningsgrunderna regleras uteslutande i 13 kap. LOU vad gäller direktivstyrda upphandlingar (upphandlingar som överstiger EU:s tröskelvärde och som styrs av EU-direktiv) och kvalificeringskraven regleras i 14 kap. LOU. Utöver det ställer upphandlande myndigheter krav på det som upphandlas utifrån sina respektive behov. En upphandlande myndighet är i princip fri att ställa vilka krav som helst så länge kraven inte strider mot de grundläggande principerna.

Upphandlingsförfarandet genomsyras av fem grundläggande principer varav principerna om likabehandling, transparens (öppenhet) och proportionalitet är de mest centrala. *Likabehandlingsprincipen* innebär att samtliga leverantörer ska behandlas lika och att krav och villkor i en upphandling ska tillåta leverantörer att delta på lika villkor. *Transparensprincipen* innebär att en upphandlande myndighet ska agera på ett öppet sätt. *Proportionalitetsprincipen* innebär att kraven, kriterierna och villkoren i en upphandling ska vara rimliga i förhållande till det som upphandlas. Kraven och villkoren ska vidare vara båda lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet med en upphandling.

Samtliga de krav som ställs i en upphandling måste följa de grundläggande principerna och de krav som ställs måste också ha ett samband med upphandlingsföremålet. Vidare måste de krav som ställs vara möjliga att följa upp och det måste också finnas resurser för att följa upp kraven.

För att något ska kunna betraktas som en avvikelse eller överträdelse från leverantörens sida inom ramen för det aktuella avtalet behöver även avvikelsen eller överträdelsen ha ett samband med de krav som ställts i den specifika upphandlingen och måste kunna härledas till just Malmö stads leveranskedjor. Detta innebär att kränkningar av mänskliga rättigheter som ett företag gör sig skyldig till måste kunna härledas till ett aktuellt avtal och ha ett samband med Malmö stads leveranskedjor, för att Malmö stad ska kunna agera på en avvikelse i avtalet.

Uteslutning av leverantörer

Möjligheten att utesluta en leverantör från att delta i en upphandling är ytterst begränsad. För att utesluta en leverantör enligt LOU krävs det att leverantören har blivit dömd för något av de brott som finns uppräknade i 13 kap. 1 § LOU och att domen har vunnit laga kraft. Leverantören ska även uteslutas om någon av de personer som ingår i leverantörens förvaltnings-, lednings- eller kontrollorgan har dömts för ett sådant brott. Detsamma gäller för personer som är behöriga att företräda leverantören, fatta beslut om eller kontrollera leverantören.

De brott som räknas upp i 13 kap. 1 § LOU är följande; deltagande i kriminell organisation, bestickning, bedrägeri, penningtvätt eller finansiering av terrorism, terroristbrott och människohandel. Eftersom krigsförbrytelser, brott mot mänskliga rättigheter eller överträdelser av internationell rätt inte finns med i uppräknningen kan dessa brott inte ligga till grund för uteslutning.

Utöver detta gäller att en upphandlande myndighet inte får låta en dom som är meddelad för mer än fem år sedan ligga till grund för beslutet. Bestämmelsen syftar till att förhindra att en upphandlande myndighet ingår avtal med leverantörer som dömts för viss brottslighet riktad mot bland annat gemenskapens ekonomiska intressen.

Enligt 13 kap. 2-3 §§ LOU finns det möjlighet att utesluta en leverantör om den inte betalat skatter och socialförsäkringsavgifter eller om det förekommer missförhållanden i övrigt i fråga om leverantörens verksamhet, men inte heller dessa regleringar går att tillämpa på aktuella omständigheter.

Det går därmed inte att utesluta leverantörer på andra grunder än de som anges i 13 kap. LOU. Även eventuella sanktioner som beslutas av EU kan ge stöd för att utesluta en leverantör. Det finns dock inte några antagna sanktioner från EU som ger upphandlande myndigheter rätt att utesluta en leverantör, som gjort sig skyldig till krigsförbrytelser, brott mot mänskliga rättigheter eller andra överträdelser av internationell rätt, från att delta i en upphandling.

Hållbara leveranskedjor

Enligt 17 kap. 4 § LOU ska en upphandlande myndighet, om det är behövligt, ställa krav på att leverantören ska fullgöra kontraktet i enlighet med ILO:s kärnkonventioner om arbetet utförs under sådana förhållanden att svensk arbetsrätt inte är tillämplig. Eventuella underleverantörer omfattas också av bestämmelsen.

Av princip 6 i FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter framgår att stater, såsom kommuner, inte endast ska reglera mänskliga rättigheter utan även främja dessa. Offentlig upphandling är ett verktyg som kan användas för att främja mänskliga rättigheter. OECD:s riktlinjer för multinationella företag om ansvarsfullt

företagande och FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter utgör globala standarder för hur företag bör agera för att respektera mänskliga rättigheter och syftar till att säkerställa att företag inte bidrar till kränkningar av mänskliga rättigheter genom sina verksamheter. Ett verktyg för att hjälpa företag att utveckla sitt arbete med att bedriva ett ansvarsfullt företagande bygger på begreppet ”due diligence”. Processen bygger på en riskbaserad metod som ger ett praktiskt stöd med att identifiera, förhindra och begränsa negativ påverkan på mänskliga rättigheter i den egna verksamheten men även i leverantörskedjan. Leverantören ska utföra tillbörlig aktsamhet men upphandlande myndigheter ska främja tillbörlig aktsamhet.

Inom de ramar som upphandlingslagstiftningen medger främjar Malmö stad mänskliga rättigheter genom våra upphandlingar och avtal. Detta görs genom att bland annat ställa krav på hållbara leveranskedjor och genom att ställa krav på att Malmö stads leverantörer har ett systematiskt arbetssätt för att främja mänskliga rättigheter i sina leverantörskedjor i enlighet med FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter samt i enlighet med OECD:s riktlinjer för multinationella företag om ansvarsfullt företagande. Genom avtalsvillkor förpliktagas leverantören att ta ansvar för och vidta relevanta åtgärder för att motverka kränkningar av mänskliga rättigheter i den egna verksamheten men även i sina leverantörskedjor. I avtalsvillkor åläggs leverantören att genom policyåtagande, ansvarsfördelning, rutiner för riskanalys, rutiner för uppföljning samt avvikelsehantering att främja en hållbar produktion. Vid bristande uppfyllelse begär Malmö stad i första hand att leverantören ska åtgärda bristerna genom tidsatta åtgärdsplaner samt verka för att gottgöra de som drabbats av kränkningen.

Varken FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter eller OECD:s riktlinjer för multinationella företag om ansvarsfullt företagande ger upphandlande myndigheter rätt att utesluta en leverantör från deltagande i en offentlig upphandling utan utgör rekommendationer avseende hur företag kan bedriva ansvarsfullt företagande på ett hållbart och ansvarsfullt sätt och därigenom motverka kränkningar av mänskliga rättigheter.

Uppförandekod för leverantörer

Malmö stad ställer även krav på att leverantören ska följa ”Malmö stads uppförandekod för leverantörer” där leverantören åtar sig att följa de villkor som framgår av uppförandekoden. Uppförandekoden rekommenderas att användas i samtliga upphandlingar oavsett storlek på upphandlingen. Uppförandekoden innebär att varor och tjänster som levereras till Malmö stad ska vara framställda under förhållanden som är förenliga med FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, ILO:s tio kärnkonventioner, FN:s barnkonvention artikel 32, den arbetsrättslagstiftning som gäller i landet där arbetet utförs, inklusive bestämmelser om lön, arbetstid, ledighet,

arbetsmiljö och socialförsäkringsskydd, den miljöskyddslagstiftning som gäller i landet där arbetet utförs och FN:s konvention mot korruption.

Inköspolicyn

I Malmö stad finns en inköspolicy som antogs av kommunfullmäktige år 2018. Till inköspolicyn finns riktlinjer för inköpsverksamheten som är antagna av kommunstyrelsen och senast reviderade år 2025. I inköspolicyn är Malmö stads inköpsstrategi formulerad i åtta inriktningsmål som utgör en vägledning och vision för all inköpsverksamhet, vid alla typer av inköp och i alla upphandlingar i Malmö stad. Ett exempel på ett sådant inriktningsmål är *Hållbar* vilket betyder att samtliga inköp ska ske med ett medvetet ekonomiskt, miljömässigt och socialt ansvarstagande och att hänsyn ska tas till samtliga relevanta och rimliga hållbarhetsdimensioner.

Malmö stads riktlinjer för inköpsverksamheten kompletterar Malmö stads inköspolicy med praktisk vägledning i form av instruktioner, rutinbeskrivningar och mallar. I riktlinjerna för inköpsverksamheten anges avseende metoder för hållbara inköp och avseende den sociala dimensionen (s.10) bland annat följande.

Malmö stad ska värna goda arbetsvillkor för den personal som utför tjänster åt staden och verka aktivt så att de leverantörer som staden har en relation till har en hållbar etisk kompass och respekterar grundläggande mänskliga rättigheter och att diskriminering ej tillåts ske.

Malmö stad ska aktivt motverka att social dumpning görs möjlig inom ramen för kontrakt som tecknats med staden. Särskild hänsyn ska tas till Internationella Arbetsorganisationens (ILO) åtta grundläggande konventioner om mänskliga rättigheter i arbetslivet, FN:s barnkonvention samt tillverkningsländernas nationella lagstiftning om arbetarskydd, arbetsmiljölagstiftning och arbetsrätt, när den innebär ett starkare skydd för den enskilde.

Aktuell inköspolicy jämte riktlinjerna för inköpsverksamheten ska beaktas vid samtliga upphandlingar som genomförs i Malmö stad och utgör en vägledning avseende hur Malmö stad ska arbeta med inköp och vad som ska beaktas. Malmö stad har en inköspolicy med tillhörande riktlinjer som slår fast att Malmö stad genom våra inköp ska främja social hållbarhet vilket även ligger i linje med de hållbarhetsmål som anges i Agenda 2030.

Inköspolicyn och riktlinjer för inköpsverksamheten förhåller sig till gällande lagstiftning och ger inte Malmö stad någon ytterligare möjlighet, utöver de uteslutningsgrunder som anges i 13 kap. LOU, att utesluta en leverantör från att delta i en upphandling.

Att införa en etisk offentlig upphandlingspolicy skulle inte ge Malmö stad ytterligare möjligheter att utesluta en leverantör, som är involverad i brott mot mänskliga rättigheter och internationell rätt, från att delta i en upphandling.

Den kommunala kompetensen

Att i en etisk inköbspolicy förhindra att produkter köps in från företag som är involverade i allvarliga brott mot mänskliga rättigheter och internationell rätt torde innebära att Malmö stad handhar en icke-kommunal angelägenhet och att den kommunala kompetensen därmed skulle överskridas. Detta skulle innebära att Malmö stad överskrider gränsen för sitt kommunala uppdrag och vad en kommun har rådighet över. För det fall att EU eller svenska regeringen skulle besluta om sanktioner behöver Malmö stad följa dessa.

Stadskontorets förslag

Mot bakgrund av de legala hinder som föreligger är stadskontorets bedömning att det varken är möjligt att införa en etisk offentlig upphandlingspolicy eller en etisk inköbspolicy på det sätt som motionärerna föreslår. Förslaget är att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att avslå motionen.

Ansvariga

Nicklas Löfström Nämndsekreterare
Gabriella Manieri Upphandlingschef
Anna Westerling Ekonomidirektör
Andreas Norbrant Stadsdirektör